

سرشناسه: شورای نگهبان

عنوان قرارداد: ایران. قوانین و احکام، Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۹ بخش نخست (فروردین تا شهریور) تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران (به ترتیب حروف الفبا) پوریا اسماعیل نژاد... [و دیگران]؛ پیاده سازی و تنظیم (به ترتیب حروف الفبا) محسن بیات... [و دیگران]؛ مدیر پروژه کاظم کوهی اصفهانی.

مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان.

مشخصات ظاهری: ۱۲۱۶ ص: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۴۸-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران (به ترتیب حروف الفبا) پوریا اسماعیل نژاد، محمدرضا اصغری شورشانی، شهاب اقبال، یونس اکبری، احمد تقی زاده، علی تقی نژاد....

یادداشت: پیاده سازی و تنظیم (به ترتیب حروف الفبا) محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمد حسین نادری، رضا نادری زاده، ابوالفضل ولی خانی و سعید همت یار

موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات

موضوع: Shoraye negahban -- Publication of proceeding

موضوع: شورای نگهبان -- مصوبات

موضوع: Shoraye negahban -- Resolution

شناسه افزوده: اسماعیل نژاد، پوریا، ۱۳۷۱-

شناسه افزوده: بیات، محسن، ۱۳۶۸-

شناسه افزوده: کوهی اصفهانی، کاظم، ۱۳۵۸-

شناسه افزوده: شورای نگهبان. پژوهشکده شورای نگهبان

رده بندی کنگره: KMHy512

رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۹۲۶۱۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

پژوهشکده شورای نگهبان

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران

(به ترتیب حروف الفبا):

پوریا اسماعیل نژاد، محمدرضا اصغری شورشانی، شهاب اقبال، یونس اکبری،

احمد تقی زاده، علی تقی نژاد، عباس حسن خانی، سیداحمد حسینی پور اردکانی، سیدعلی

حسینی پور اردکانی، مهدی رجائی، سعید رحمانیان، مصطفی شاکری، امیر کشتگر، کاظم کوهی

اصفهانی، سید سلمان مرتضوی، محمد مهاجری، محمدیثم نداف پور اصلی و حسین هاتفی.

پیاده سازی و تنظیم (به ترتیب حروف الفبا):

محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمد حسین نادری، رضا نادری زاده، ابوالفضل ولی خانی و سعید همت یار

مدیر پروژه: دکتر کاظم کوهی اصفهانی (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام)

طراحی و صفحه آرایی: ملیحه کربلایی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۴۸-۳

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: ۱۴۰۴ - تیراژ: ۵۰۰ جلد

ccri-ac.ir

nashr-rc.ir

نمبر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۵۰۰۷۰

کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲
خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرفراز، کوچه پنجم پلاک ۱۱، کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲

مشرح مذاكرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۹

بخش نخست
(فروردین تا شهریور)

پژوهشکده شورای نگهبان

* فهرست *

مقدمه..... ۹

جلسه ۱۳۹۹/۲/۳ ۱۳

- طرح الحاق یک ماده به قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۴
- لایحه کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۸
- لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۲۰
- اساسنامه کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران ۲۳

جلسه ۱۳۹۹/۲/۱۰ ۶۱

- اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی آماتوری جمهوری اسلامی ایران..... ۶۲
- اساسنامه کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران ۶۲

جلسه ۱۳۹۹/۲/۱۷ ۸۹

- طرح اصلاح برخی قوانین راجع به انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی کشور ۹۰

جلسه ۱۳۹۹/۲/۲۴ ۱۲۳

- لایحه ایجاد مناطق آزاد تجاری- صنعتی سرخس- دوغارون و مازندران..... ۱۲۴
- لایحه درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۳۷
- طرح استفساریه قانون الحاق یک ماده به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی مصوب ۱۳۹۷/۶/۱۳ (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۵۰
- طرح استفساریه تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۵۲
- لایحه اصلاح ماده (۱) قانون پولی و بانکی کشور..... ۱۵۶

جلسه ۱۳۹۹/۲/۳۰ ۱۶۳

- طرح ساماندهی صنعت خودرو (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۶۴
- طرح تعیین تکلیف کارشناسان بیمه کشاورزی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۷۰
- لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۷۴
- لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۸۱
- طرح ساماندهی کارکنان قراردادی دانشگاه پیام نور (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۸۷

- لایحه موافقتنامه سرویس‌های هوایی دوجانبه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت کشور کویت (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۱۸۹
- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به موافقتنامه حمل و نقل بین‌المللی مواد غذایی فسادپذیر و تجهیزات خاص کاربردی برای این‌گونه جابه‌جایی‌ها (مورخ یکم سپتامبر ۱۹۷۰ میلادی برابر با دهم شهریور ۱۳۴۹ هجری شمسی) (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۱۹۱
- لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد به انضمام سند الحاقی (پروتکل) (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۱۹۲
- لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۱۹۸
- جلسه ۱۳۹۹/۲/۳۱ ۲۰۳**
- طرح مقابله با اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی علیه صلح و امنیت ۲۰۴
- لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۱۴
- لایحه اصلاح ماده (۱) قانون پولی و بانکی کشور ۲۲۱
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۷ (صبح) ۲۳۵**
- لایحه حمایت قضایی و بیمه‌ای از مأموران یگان حفاظت محیط زیست و جنگل‌بانی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۳۶
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۴۶
- طرح کاهش مجازات حبس تعزیری (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۵۵
- لایحه اصلاح ماده (۱) قانون پولی و بانکی کشور ۲۶۷
- لایحه اصلاح مواد (۱)، (۷) و (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۷۴
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۷ (عصر) ۲۸۷**
- لایحه اصلاح مواد (۱)، (۷) و (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۸۸
- طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن ۲۹۲
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۱۲ (صبح) ۳۳۵**
- طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن ۳۳۶
- طرح اصلاح قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ۳۶۷
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۱۲ (عصر) ۳۹۵**
- لایحه توسعه منطقه آزاد تجاری- صنعتی گیلان (انزلی) ۳۹۶
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده ۴۱۱
- طرح اصلاح برخی قوانین راجع به انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی کشور (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۴۱۵
- طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۴۱۸
- طرح الحاق یک ماده به قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۴۲۰
- طرح اصلاح ماده (۴۴) قانون مدیریت خدمات کشوری (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۴۲۳
- طرح استفساریه تبصره (۱) بند (ذ) ماده (۸۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۴۲۹

- لایحه اصلاح موادی از قانون محاسبات عمومی کشور ۴۳۱
- لایحه اصلاح مواد (۱)، (۷) و (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۴۳۶
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۲۱ ۴۳۹**
- طرح الحاق دو ماده به کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) ۴۴۰
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۲۲ (صبح) ۴۷۵**
- طرح الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول ۴۷۶
- جلسه ۱۳۹۹/۳/۲۲ (عصر) ۵۳۷**
- طرح الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیر منقول ۵۳۸
- لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ۵۷۰
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه احزاب سیاسی ۵۷۹
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه سلامت ۵۷۹
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه معدن ۵۷۹
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه شوراها و شهرداری‌ها ۵۷۹
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه انتخابات ۵۷۹
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه ورزش ۵۷۹
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه محیط زیست ۵۷۹
- لایحه تجارت (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۵۹۳
- جلسه ۱۳۹۹/۴/۴ ۵۹۷**
- لایحه ایجاد مناطق آزاد تجاری- صنعتی سرخس- دوغارون و مازندران ۵۹۸
- اساسنامه کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران ۶۰۲
- اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران ۶۰۸
- اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی آماتوری جمهوری اسلامی ایران ۶۲۵
- اصلاح اساسنامه صندوق اشتغال و کارآفرینی ایثارگران ۶۵۱
- اصلاح اساسنامه شرکت بازآفرینی شهری ایران ۶۵۱
- جلسه ۱۳۹۹/۴/۱۱ ۶۵۳**
- اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران ۶۵۴
- اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی آماتوری جمهوری اسلامی ایران ۶۶۱
- جلسه ۱۳۹۹/۴/۱۸ ۶۹۳**
- اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی آماتوری جمهوری اسلامی ایران ۶۹۴
- اساسنامه صندوق کارآفرینی امید (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۷۳۸
- جلسه ۱۳۹۹/۴/۲۵ ۷۴۹**
- اساسنامه صندوق کارآفرینی امید (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۷۵۰
- اساسنامه سازمان هواپیمایی کشوری ۷۵۲
- اصلاحیه اساسنامه صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون ۷۸۵
- اساسنامه صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی افراد دارای معلولیت تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور ۷۸۶

- جلسه ۱۳۹۹/۵/۱ ۸۰۱**
- اساسنامه صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی افراد دارای معلولیت تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور ۸۰۲
 - اساسنامه سازمان هواپیمایی کشوری ۸۲۲
 - اساسنامه صندوق کارآفرینی امید (اعاده شده از شورای نگهبان) ۸۳۸
- جلسه ۱۳۹۹/۵/۸ (صبح) ۸۵۷**
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۸۵۸
- جلسه ۱۳۹۹/۵/۸ (عصر) ۹۱۹**
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۹۲۰
- جلسه ۱۳۹۹/۵/۱۵ (صبح) ۹۵۵**
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۹۵۶
- جلسه ۱۳۹۹/۵/۱۵ (عصر) ۱۰۱۵**
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۰۱۶
 - لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد به انضمام سند الحاقی (پروتکل) (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۰۶۷
- جلسه ۱۳۹۹/۵/۲۲ ۱۰۶۹**
- لایحه ایجاد مناطق آزاد تجاری- صنعتی سرخس- دوغارون و مازندران ۱۰۷۰
 - لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۰۷۶
 - لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۰۷۸
 - طرح اصلاح ماده (۵۴) مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم ۱۰۸۳
- جلسه ۱۳۹۹/۵/۲۹ ۱۱۳۵**
- طرح الحاق یک بند به تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۱۱۳۶
 - لایحه افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران یا فرابورس ایران از طریق صرف سهام با سلب حق تقدم ۱۱۷۶
 - اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۷۷
- جلسه ۱۳۹۹/۶/۲۶ ۱۱۸۱**
- لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۸۲
 - طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۸۹
 - طرح اصلاح ماده (۴۴) قانون مدیریت خدمات کشوری (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۹۲
 - لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه بین‌المللی تحلیل سامانه‌های کاربردی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۹۵
 - طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه در محیط زیست (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۹۹
 - طرح اصلاح تبصره (۱) ماده (۳۸) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ۱۲۰۳
 - اساسنامه صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی ۱۲۰۵

مقدمه

نظرات مخالف ذکر بشود. ... این می‌شود یک مستندی؛ این یک سابقه‌ای است. این سوابق، مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این مبنا مثلاً در پنجاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه‌ی تقویت علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشار مذاکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

بر همین اساس، با تشکیل «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» - که در حال حاضر در قالب «پژوهشکده شورای نگهبان» فعالیت می‌کند- انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مجموعه، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، استخراج مبانی نظرات و دلایل آرای شورای نگهبان، راه‌اندازی سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات شورای نگهبان و بارگذاری کلیه‌ی نظرات شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده^۱ و در نهایت، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

با وجود این، از سال ۱۳۹۳، کار آماده‌سازی متن مذاکرات اعضای شورای نگهبان در جلسات شورا برای انتشار عمومی، با عنایت به تأکیدهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، به‌عنوان یکی از اولویت‌های کاری پژوهشکده شورای نگهبان بازتعریف شد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر، بر اساس شیوه‌نامه‌ای مدون انجام می‌پذیرد: ابتدا فایل‌های صوتی ضبط‌شده از جلسات شورای نگهبان، پیاده‌سازی شده و به صورت متن مکتوب درمی‌آید. سپس این متون در اختیار کارشناسان پژوهشکده قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی‌شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی‌شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و پس از تأیید نهایی، برای انتشار در اختیار معاونت پژوهشی قرار می‌گیرد. پیش‌بینی مراحل چندگانه‌ی فوق برای آماده‌سازی متون مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان از آن جهت است که ویرایش فنی و ادبی این متون - که لازمه‌ی تبدیل ساختار گفتاری مذاکرات اعضا به نوشتاری قابل فهم برای خوانندگان است- احیاناً به اصالت متون خدشه‌ای وارد نیاورده و متون آماده‌شده برای انتشار، با کمترین دخل و تصرف ممکن به متنی

شورای نگهبان بر اساس اصول قانون اساسی، از جایگاه والایی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. مطابق اصل (۹۴) قانون اساسی، کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به‌وسیله‌ی شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایر شناخته شدن با موازین شرع یا قانون اساسی برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به‌موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به‌موجب اصل (۴) قانون اساسی، «کلیه‌ی قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است.» تفسیر قانون اساسی نیز به‌موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی نهاد شورای نگهبان قرار گرفته است. در راستای اجرای این اصول، کلیه‌ی مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی و نیز استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی که مدعی مغایرت مقرره‌ای با موازین شرع‌اند، در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد و سرانجام در قالب نظر شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مجموعه‌ی نظراتِ اِبرازی از سوی شورای نگهبان و نیز مشروح مذاکرات اعضای شورا در خصوص این نظرات که در خلال جلسات بررسی در شورای نگهبان بیان می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ چه آنکه این مجموعه مباحث و مذاکرات، علاوه بر آنکه بخشی از اسناد حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، می‌تواند به عنوان منبعی علمی، پشتوانه‌ی نظری غنی و قابل اتکایی برای نظام حقوقی کشور قلمداد شود و مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی- پژوهشی و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی واقع گردد.

مقام معظم رهبری نیز در دیدارهایی که در سال‌های اخیر با اعضای محترم شورای نگهبان داشته‌اند، بارها بر اهمیت نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان و ضرورت انتشار آنها پای فشرده‌اند. ایشان از جمله در دیداری که در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۸ با اعضای شورای نگهبان داشتند، به طور خاص در بیان اهمیت توجه به مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان فرمودند: «یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام، انتشار مذاکرات شورا است. این خیلی چیز خوبی است. ... فرض بفرمایید در قانون مجازات، ماده‌ی چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد؛ خیلی خوب است که در انتشار مذاکرات، این

۱. نشانی اینترنتی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان:

- ذکر معنای لغوی یا اصطلاحی واژگان یا عبارت‌های به‌کارگیری‌شده در مذاکرات، در مواردی که نیازمند توضیح است.

- ذکر شناسنامه‌ی مختصر و گویا برای هر یک از موضوعاتی که در دستور جلسه‌ی بررسی شورا قرار گرفته است. این شناسنامه که در ابتدای بررسی هر موضوع به صورت پانویس آمده است، مشتمل بر سیر روند شکل‌گیری آن موضوع در مراجع مربوطه از ابتدا تا طرح آن در جلسه‌ی شورا، مراحل مختلف بررسی آن در جلسات شورا و نیز سرانجام آن پس از بررسی در شورای نگهبان است. این اطلاعات، علاوه بر آنکه می‌تواند آگاهی‌بخش خوانندگان در خصوص سوابق موضوع مطروحه باشد، راهنمای خوانندگان برای مراجعه به دیگر جلساتی است که این موضوع در دستور بررسی شورای نگهبان قرار داشته است.

- ذکر کامل نظر شورای نگهبان در پایان هر مرحله از بررسی شورا، که در نامه‌ی رسمی شورای نگهبان به مجلس منعکس شده است. همچنین در پایان بررسی هر ماده از مصوبه یا هر جزء از یک موضوع نیز، آن بند از نظر شورای نگهبان که در خصوص آن ماده یا جزء اظهار شده، ذکر شده است؛ البته در صورتی که شورا نسبت به آن ماده یا جزء، اظهار نظر کرده باشد.

- ذکر مواد قانون یا مقرراتی که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است. همچنین ذکر متن نظرات مجمع مشورتی فقهی و مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان که در متن مشروح مذاکرات به آنها استناد شده، ولی عیناً در جلسه خوانده نشده و در متن نیامده است.

- ذکر منابع و مآخذ مربوط به یک مطلب به صورت کامل، جهت دسترسی آسان خوانندگان به مستندات مطالب، اعم از کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع مکتوب و یا نشانی اینترنتی آن در فضای مجازی.

این کتاب محصول تلاش علمی جمعی از پژوهشگران این پژوهشگاه است که با طی مراحل پیش‌گفته (ویرایش و مستندسازی، بازبینی و نظارت علمی) به سرانجام رسیده است. «ویرایش و مستندسازی متون» در این مجموعه، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان عباس حسن‌خانی، یونس اکبری، سعید رحمانیان، سید علی حسینی‌پور اردکانی، پوریا اسماعیل‌نژاد، مصطفی شاکری، دکتر مهدی رجائی، علی تقی‌نژاد، حسین هاتقی و دکتر شهاب اقبال بوده است. «بازبینی متون»، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان سید احمد حسینی‌پور اردکانی، دکتر سید سلمان مرتضوی، دکتر محمد مهاجری، دکتر امیر کشتگر، دکتر احمد تقی‌زاده، محمدمیشم نداف‌پور اصلی و دکتر محمدرضا اصغری شورشستانی بوده و «نظارت علمی» بر مجموعه و نیز «مدیریت پروژه» بر عهده‌ی آقای دکتر کاظم کوهی اصفهانی بوده است که از زحمات این عزیزان قدردانی می‌شود. همچنین ضبط صوتی جلسات شورا و تبدیل فایل‌های صوتی به نوشتار بر عهده‌ی کارشناسان اداره‌ی تدوین شورای نگهبان آقایان رضا نادیزاده، محمدحسین نادری، محسن بیات، سعید همت‌یار، محمود درایت و ابوالفضل ولی‌خانی بوده است که از زحمات کلیه‌ی این عزیزان، به‌ویژه مدیر این مجموعه جناب آقای یاسر مجاهد تقدیر و تشکر می‌شود.

روان، سلیس و قابل فهم تبدیل شود. اعتقاد دست‌اندرکاران طرح بر آن بوده که مشروح مذاکرات شورا، نوعی سند محسوب می‌شود که در ویرایش و انتشار آن باید امانت‌داری را به طور کامل رعایت کرد.

مجموعه‌ی حاضر، بخشی دیگر از ثمره‌ی این فعالیت علمی است که مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان در نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۹، به جز مذاکرات مربوط به بررسی استعلامات دیوان عدالت اداری و مذاکرات مربوط به مباحث انتخاباتی را در بر می‌گیرد.^۱

نکات زیر برای استفاده‌ی مطلوب خوانندگان از این مجموعه، مفید و راهگشا است:

۱. ترتیب چینش مذاکرات اعضای شورای نگهبان در این کتاب، بر اساس ترتیب زمانی برگزاری جلسات شورا و ترتیب موضوعات بررسی‌شده در هر جلسه است که از نخستین جلسه‌ی برگزارشده در فروردین‌ماه ۱۳۹۹ تا پایان شهریور این سال را در بر می‌گیرد.

۲. همان‌طور که گفته شد، در این مجموعه سعی شده است ویرایش فنی و ادبی متون مشروح مذاکرات با کمترین دخل و تصرف در گفته‌های اعضای شورای نگهبان انجام شود. با وجود این، در مواردی که به ضرورت ویرایشی، واژه یا عبارتی به مذاکرات اعضا اضافه شده است، برای حفظ اصالت متن، بخش افزوده‌شده درون قلاب ([]) قرار گرفته است. بدیهی است این عبارات، برداشتی است که کارشناسان پژوهشگاه از فحوای مباحث مطرح در مذاکرات اعضا استنباط کرده‌اند و به جهت اقتضائات ویرایشی، انسجام‌بخشی به مطالب مذکور در مذاکرات یا رفع ابهام از گفته‌های شفاهی اعضا به متن اضافه شده‌اند.

۳. مستندسازی‌های انجام‌شده در متن که عمدتاً به صورت پانویس در مشروح مذاکرات آمده، به شرح زیر است:

- ذکر مستند آیات، روایات یا نظرات فقهی و فتوایی اشاره‌شده در مذاکرات اعضا

- ذکر مستند و کامل نظرات شورای نگهبان که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است؛ اعم از نظریه‌های تفسیری یا مشورتی شورای نگهبان پیرامون اصول قانون اساسی یا سوابق نظرات شورا در خصوص مصوبات پیشین.

۱. گفتنی است پیش‌تر یازده جلد کتاب از مجموعه کتاب‌های مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان که به مذاکرات نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۷۹، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۲، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۳، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۵، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۶، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۸ و مذاکرات این شورا در خصوص قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مربوط می‌شد، در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به چاپ رسیده است. همچنین در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ نیز دو کتاب تحت عنوان «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول - سال ۱۳۵۹)» و «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول - سال ۱۳۶۰)» از سوی مرکز تحقیقات شورای نگهبان به چاپ رسیده است که به جهت ضبط نشدن برخی جلسات شورای نگهبان در ابتدای پیروزی انقلاب یا فقدان نوارهای ضبط‌شده در حال حاضر، صرفاً مشتمل بر برخی از مذاکرات اعضای شورا در جلسات برگزارشده در سال‌های مذکور است.

آماده‌سازی سایر مجلدات این مجموعه نیز در حال انجام است که ان‌شاءالله به محض تکمیل، در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است متن کلیه‌ی مشروح مذاکرات‌های نهایی‌شده (اعم از مشروح‌هایی که در قالب کتاب چاپ شده است و مشروح‌هایی که هنوز به مرحله‌ی چاپ نرسیده است) بر روی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان، ذیل عنوان «مشروح مذاکرات» قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از چهل سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند؛ ضمن آنکه آگاهی‌بخش ناظران بیرونی از میزان دقت‌ورزی و موشکافی علمی اعضای محترم شورا در هنگام بررسی مسائل مختلف حقوقی و فقهی باشد و روند قانون‌گذاری و نظارت بر آن در نظام جمهوری اسلامی ایران را در معرض دید همگان قرار دهد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان
پژوهشکده شورای نگهبان
زمستان ۱۴۰۳

